

זבחים דף כה

עניין: כיפורי זהב – לשון קינוח

רש"י בראשית לב, כ

הוא. [כ"י יעקב: (כ) אכפרה פניו. אצטל רוגזו, וכן (ישעיה כח, יח) וכופר צריכתם את מות, (שם מז, יא) לא חוכלי כפרה. ונראה צעניי שכל כפרה שאלל עון וחטא ואכל פנים כלן לשון קנוח והעברה הן, ולשון ארמי הוא, והרבה בתלמוד, וכפר ידיה, צעי לכפורי ידיה צההוא גזרא, וגם בלשון המקרא נקראים המזורקים של קדש כפורי זהב (עזרא א, י), על שם שהכהן מקנה דייו צהם צשפת המזרק: (כא) על פניו. כמו לפניו, וכן (ירמיה ו, ז) חמם וסוד ישמע צה על פני תמיד, וכן

מהר"ל גור אריה במדבר פכ"ח, טו

אין ספק, כי לשון כפרה הוא לשון סלוק וקנוח וכפרה, וכדכתיב (צלאשית לג, כא) "אכפרה פניו", וכמו שפירש רש"י בפרשת וישלח (שס)⁸⁰. ואין ספק בזה הפירוש, כי אינו משמש על סליחת עון מי שחטא להשם יתברך בלבד, כי לשון זה הוא לשון כללי, לכל קנוח וכפרה וסלוק⁸¹. וכן לשון 'חטאת', אין עיקר הלשון מי שחטא אליו יתברך, שעבר דבריו, כי לשון 'חטא' פירושו חסרון, כדכתיב (צלאשית לג, נט) "אנכי אחטנה מידי תבקשנה", "קולע אל השערה ולא יחטא" (ר' שופטים כ, טז), "והיה אני ובני שלמה חטאים" (ר' מ"א א, כא)⁸². ולשון הכתוב בקרא יביא קרבן זה לחטאת⁸³, פירושו, החסרון מן העבירה שעשה – יביא קרבן זה עליו⁸⁴. ואם כן, כשאמרו 'שעיר זה יהא כפרה עלי', פירושו שהוא סלוק וקנוח התרעומת שהתרעם הירח, וזה היה על ידי שעיר זה. וכן לשון "חטאת", כי התרעומת הוא חסרון, שאין ראוי שיהיה כאן תרעומת, ואם כן הקרבן מסלק החסרון, כמו שהוא בכל חטאת, שנקרא 'חטאת' שהוא מכפר ומסלק החסרון⁸⁵.

ואמר הקדוש ברוך, הוא הביאו עלי כפרה. דע לך, כי שם 'כפרה' בלשון חכמים אינו כמו שהוא בלשון המוני, כי לשון 'כפרה' בלשון המוני על חטא שחטא, ועשה דבר שלא היה לו לעשות, ומתחרט על חטא שלו, ומביא כפרה לכפר על חטאו. ובאלו לשון 'כפרה' נופל דווקא על זה. ולפיכך הם מתפעלים אלו האנשים כאשר רואים בדברי חכמים 'הביאו עלי כפרה על שמעטתי הירח', שלא יתכן חס ושלום לומר שהוא צריך כפרה על מעשיו, שעשה דבר שלא היה לו לעשות, ומתחרט עליו⁷⁷. ועוד, בשביל שהם סבורים כי הקרבן שמביא האדם לחטאת הוא כמו דורון שמביא אל השם יתברך, ובזה מכפר לו חטאו, כך מבינים, ובשביל כך הוא יתברך ויתעלה, שהוא אחד (דברים ו, ד), ואין מבלעדו (דברים ה, נט), לא שייך בו דברים אלו. ולפיכך תמהו אלו האנשים על דברי חכמים⁷⁸.